

Έξοδος απο το σκοτάδι μόνο με ένα νέο Κοινωνικό Συμβόλαιο

Βασίλειος Μαρκεζίνης
Ακαδημαϊκός

Άμεση απομάκρυνση των υπαιτίων

Στο πρόσφατο βιβλίο μου *Οι επτά ιδέες για πιθανή αναγέννηση* επανέλαβα ένα θέμα που κατέχει κεντρική θέση σε όλες σχεδόν τις δημοσιεύσεις μου της τελευταίας πενταετίας: στην πλειονότητά τους, οι πολιτικοί που μας κυβερνούν τα τελευταία δώδεκα (ή και περισσότερα) χρόνια, ασχέτως των όποιων ταλέντων και προσωπικών ιδιοτήτων τους, έχουν αποτύχει παταγωδώς και, επιπλέον, έχουν γονατίσει τη χώρα μας. Πράγματι, αυτοί είναι κυρίως οι άνθρωποι που μας κατέστρεψαν. Αυτοί είναι οι άνθρωποι που είναι σήμερα υπόλογοι στον ελληνικό λαό, έστω και αν –κακώς– παραμένουν ατιμώρητοι. Επ’ ουδενί λόγω, όμως, είναι οι άνθρωποι που μπορούν να μας σώσουν ή που θα μπορούσαμε έστω και να τους διανοηθούμε σε ρόλο σωτήρων. Καθώς φαίνεται, μάλιστα, τέσσερα χρόνια αφότου πρωτοδιατύπωσα αυτή την ιδέα σε ένα άρθρο μου στο *Βήμα* (19 Φεβρουαρίου 2009), ένας ανώτερος δικαστής και υπουργός επικρατείας της *σημερινής* κυβέρνησης δείχνει και ο ίδιος να έχει πειστεί για την ορθότητα της ιδέας μου. Κάλλιο αργά παρά ποτέ!

Οι αλλεπάλληλες δηλώσεις στις οποίες προβαίνουν σήμερα κορυφαία στελέχη του ΠΑΣοΚ, με σκοπό να αποποιηθούν κάθε ευθύνη ή να αποστασιοποιηθούν από τις (κατά γενική ομολογία) εξωφρενικές ενέργειες του αρχηγού τους –ο οποίος, κατά τον πλέον απίστευτο και απολύτως ασυγχώρητο τρόπο, παραμένει *ακόμη* μέσα στα πράγματα–,

αποδεικνύει απλώς ότι οι περισσότεροι από αυτούς είναι καιροσκόποι πολιτικοί του χειρίστου είδους, οι οποίοι δικαίως έχουν προκαλέσει την μήνιν και την αηδία της μεγαλύτερης μερίδας του λαού.

Και ερωτώ: το στίγμα αυτό πόσοι από τους κορυφαίους συνεργάτες του κ. Παπανδρέου μπορούν να το αποφύγουν; Το δόγμα της συλλογικής υπουργικής ευθύνης –από τα πλέον κεντρικά του κοινοβουλευτικού συστήματος– δεν περιορίζει την ευθύνη για τα σημερινά οικονομικά μας χάλια μόνο σε διατελέσαντες οικονομικούς υπουργούς, *αλλά αδιαμφισβήτητα επεκτείνει την ευθύνη σε όλους τους υπουργούς των κυβερνήσεων για τις αποφάσεις τις οποίες έλαβαν (ή δεν έλαβαν) και για τις οποίες σήμερα μας ταπεινώνουν οι ξένοι «φίλοι» μας!*

Επιπλέον, οι εν λόγω πολιτικοί δεν είναι οι μόνοι υπεύθυνοι για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ελλάδα σήμερα. Τα ΜΜΕ, που βρίσκονται σήμερα σε κατάσταση χρεοκοπίας ή ημιχρεοκοπίας, έχουν και αυτά το δικό τους μερίδιο ευθύνης, διότι από το πρώτο έως το τελευταίο (είτε πρόκειται για τηλεοπτικό σταθμό είτε για εφημερίδα) διευθύνονται με κύριο γνώμονα όχι το καλό του κοινωνικού συνόλου, αλλά το κέρδος ή τη ματαιόδοξη επιδίωξη να κατευθύνουν τις τύχες του τόπου.

Κανείς, και πάντως όχι ο γράφων, δεν απαιτεί από τους συνανθρώπους του να φέρονται ανιδιοτελώς. Ο γράφων όμως θεωρεί κάθε μορφής υπερβολή, μη εξαιρουμένης της υπερβολής κατά την επιδίωξη του ιδίου συμφέροντος, ιδιαίτερα επιλήψιμη συμπεριφορά, η οποία, αργά ή γρήγορα, θα έχει το τίμημά της. Δεν είναι, λοιπόν, ο κ. Τσοχατζόπουλος ο μόνος υπαίτιος για την ηθική και οικονομική μας κατάντια! Υπάρχουν και άλλοι, οι οποίοι όμως έχουν καταφέρει να αλληλοαπαλλαχθούν!

Μετά το νέο υπερ-Μνημόνιο, το οποίο πρόσφατα ψήφισαν 199 από τους 300 εκλεγμένους αντιπροσώπους μας, έχει πλέον έλθει η στιγμή

για ριζοσπαστικές αλλαγές στο πολιτικό μας σύστημα. Για όλους όσοι έζησαν αυτή την αξέχαστη «βραδιά Παπαδήμου», η εμπειρία των πυρπολημένων κτηρίων, του καταγισμού δακρυγόνων και των βανδαλισμών που έγιναν θα παραμείνει αλησμόνητο δείγμα δημοκρατίας α λα Παπαδήμος, ανάλογο (μια και δύσκολα θα μπορούσε να είναι χειρότερο) με το μοντέλο του Γιώργου Παπανδρέου! Και εφόσον μιλάμε για την κυβέρνηση Παπαδήμου, δεν θα έπρεπε άραγε ο πρωθυπουργός να έχει διατάξει ανάκριση για το ποιοι ακριβώς είναι οι «κουκουλοφόροι»; Μήπως δηλαδή έχουμε και σε αυτόν τον τομέα «συνεργασία» μεταξύ παρανόμων και παρακρατικών ταραχοποιών;

Δυστυχώς, όμως, και παρά τα ανωτέρω, στον ελληνικό ορίζοντα δεν διαφαίνονται οι αναγκαίες αλλαγές, αλλά η αναπόδραστη παρακμή της χώρας μας. Προσωπικά, ελάχιστα ενδιαφέρομαι για την καταδίκη ή τη διάσωση των υπαιτίων· η σωτηρία της χώρας μου, αντιθέτως, με ενδιαφέρει στον μέγιστο βαθμό. Και, για καλή μου τύχη, είμαι σε θέση να διατυπώνω ιδέες, που μπορεί μεν να είναι –εν μέρει ή και πλήρως– λανθασμένες, αλλά τις διατυπώνω ως αντικειμενικός παρατηρητής, ο οποίος δεν ζητά τίποτε, δεν αναμένει τίποτε και δεν φοβάται τίποτε. Πόσοι από τους πολιτικολογούντες μας μπορούν ειλικρινά να ισχυριστούν κάτι τέτοιο;

Πώς, λοιπόν, προτείνω να κινηθούμε;

Ανάγκη για εκλογές

Το πρώτο πράγμα που οφείλουμε να πράξουμε είναι να προκηρύξουμε εκλογές και να ζητήσουμε από τον λαό να αναδείξει μια νέα, πλήρως νομιμοποιημένη Βουλή. Όπως είναι φυσικό, όλοι εκείνοι οι πολιτικοί που δεν έχουν την παραμικρή πιθανότητα επανεκλογής αντιτίθενται σφόδρα σε αυτή την προοπτική. Επειδή όμως είναι έξυπνοι, ή μάλλον πονηροί,

φροντίζουν να συγκαλύπτουν τους πραγματικούς λόγους της αντίθεσής τους και να επικαλούνται διάφορες υψηλές αρχές συνδεδεμένες με το συμφέρον του κράτους. Ποιου κράτους, όμως; Του κράτους που πρόσφατα κατέστρεψαν λαμβάνοντας αποφάσεις βασισμένες σε περίπλοκα έγγραφα, τα οποία δεν είχαν μπει καν στον κόπο να διαβάσουν; Δεν τα χάβουν πλέον οι Έλληνες ψηφοφόροι κάτι τέτοια.

Αυτό που καταλαβαίνουν οι Έλληνες είναι ότι μερικοί από τους συγκεκριμένους πολιτικούς επιδιώκουν απλώς να «κερδίσουν χρόνο», ώστε κάποιες εφημερίδες, που θεωρούν ότι στα καθήκοντά τους, πέραν της κάλυψης των ειδήσεων, περιλαμβάνεται και η ανάδειξη κυβερνήσεων, να μπορέσουν να παρουσιάσουν *το απόλυτο μηδέν* ως κάτι «νέο» και «καινοτόμο», το οποίο θα «συγκινήσει το αποκαμωμένο εκλογικό σώμα». Σε αυτό το μηδέν, λοιπόν, θα προστεθούν και οι ίδιοι, ξεχνώντας μάλλον ότι $0 + 0 = 0!$

Άραγε, όμως, μια αποτυχημένη –κατά πολλούς– Υπουργός Εξωτερικών, η οποία έχει καταλήξει να αποτελεί την προσωποποίηση της πελατειακής πολιτικής, πόσο πιθανό είναι να προσφέρει αυτό το πολυπόθητο «νέο»; Η αποδεδειγμένη *μη εκλογιμότητά* της δεν σημαίνει τάχα ότι το εκλογικό σώμα δεν τη θέλει, όπως άλλωστε, δεν την ήθελαν και οι κομματικοί της συνάδελφοι ως αρχηγό τους;

Ή μήπως, πάλι, ένας 75χρονος πρώην υπουργός, που απορρίφθηκε από τη ΝΔ, απορρίφθηκε από το ΠΑΣοΚ και, πρόσφατα, απορρίφθηκε ηχηρά και από το ίδιο το εκλογικό σώμα, θα μπορούσε ποτέ να είναι το «μοντέρνο», το «νέο», για να μην πω και «νεαρό», άτομο που χρειαζόμαστε;

Εφόσον λοιπόν, και πάλι, η απάντηση είναι ένα κατηγορηματικό «Όχι!» (όπως και οφείλει να είναι), είναι τάχα περισσότερο ελκυστική η συμμετοχή του προέδρου του ΕΛΙΑΜΕΠ στην ομάδα που επιδιώκει να δημιουργήσει το νέο κόμμα; Φυσικά, θα έλεγαν κάποιοι, η «έλξη» ενός

τέτοιου κόμματος θα μπορούσε ίσως να ενισχυθεί και με την προσθήκη της σημερινής υπουργού Παιδείας, δεδομένου ότι δεν έχει βρει ακόμη τη θέση της στις ομάδες που διεκδικούν τα σκήπτρα του κ. Παπανδρέου. Πόσο «αθώα» είναι όμως η συγκεκριμένη υπουργός για όλα όσα αποφάσισαν το κόμμα και η κυβέρνησή της ή, εξίσου, η κυβέρνηση του πρώην «μέντορά» της στις αρχές της δεκαετίας του 2000;

Πράγματι, είναι παράλογο ακόμη και να σκεφτόμαστε την πιθανότητα ότι οι άνθρωποι αυτής της κατηγορίας μπορούν να διορθώσουν τα λάθη του ΠΑΣοΚ εφαρμόζοντας την ίδια ή ανάλογη συνταγή – την οποία, μόλις την περασμένη Κυριακή, υιοθέτησαν ξανά... για το καλό του τόπου!

Ανάγκη για ανανέωση κομμάτων και φιλοσοφιών

Εφόσον, *κατά τα φαινόμενα*, η «παρθενογένεση» δεν μπορεί να αναδείξει εγκαίρως ένα νέο κόμμα για τις επόμενες εκλογές, υπάρχει πάντα το ενδεχόμενο μιας *μαζικής* μετάγγισης αίματος –ή, θα έλεγα, μιας μεταμόσχευσης μυελού οστών–, η οποία θα προσπαθήσει να σώσει τα παλιά και φθαρμένα κόμματα από τη σημερινή, σοβαρότατη, κρίση αναιμίας που αντιμετωπίζουν, προκαλώντας τη δημιουργία νέων ερυθρών αιμοσφαιρίων.

Θεωρητικά, κάτι τέτοιο θα μπορούσε να αποτελεί έναν εναλλακτικό τρόπο αναζωογόνησης, ή ακόμη και ανανέωσης. Ωστόσο, όπως στους ετοιμοθάνατους ανθρώπους, έτσι και στους ετοιμοθάνατους πολιτικούς οργανισμούς, τα θνήσκοντα κύτταρα ενδέχεται να απορρίψουν τα νέα κύτταρα· και το κεφάλι –στη βιολογία, το ανοσοποιητικό σύστημα– ενδέχεται να μην έχει τη δύναμη να αντιδράσει.

Ο τρίτος τρόπος για τη μείζονα αλλαγή που χρειαζόμαστε είναι μέσω της πλήρους ανατροπής της έννομης τάξης. Παρότι, ομολογουμένως, η χώρα μας χρειάζεται εκ βάθρων ανανέωση, ο συγκεκριμένος τρόπος ενέχει πολυάριθμους και σοβαρότατους κινδύνους. Θα προκαλέσει μεγάλο ανθρώπινο πόνο· θα γυρίσει την οικονομία της χώρας μας ακόμη πιο πίσω· θα αφήσει ολόκληρη τη σημερινή γενιά με τραύματα ανάλογα του Εμφυλίου των μέσων της δεκαετίας του '40. Και, εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν ορισμένοι δεν βλέπουν άλλον τρόπο για να επιτύχουμε την απαραίτητη ανανέωση, προσωπικά ποτέ δεν θα τον δεχόμουν, για τους λόγους που προανέφερα.

Εντούτοις, πρέπει να αλλάξουμε οπωσδήποτε τους Έλληνες πολιτικούς δρώντες, ακριβώς επειδή πρέπει να αλλάξουμε τις ισχύουσες πολιτικές: χρειαζόμαστε νέες πολιτικές σε εσωτερικό, ήτοι κοινωνικό, επίπεδο· νέες πολιτικές στις εξωτερικές μας σχέσεις και στην εθνική μας άμυνα· νέες πολιτικές στους τομείς των δημόσιων οικονομικών και, εν γένει, της οικονομίας. Αυτή η καινοτομία όμως μπορεί να προέλθει μόνον από νέα πρόσωπα, που δεν θα ελέγχονται από ξένους παράγοντες αλλά απλώς θα ξέρουν να συνεργάζονται μαζί τους· δεν θα σαστίζουν από φοβερό αίσθημα τιμής (και κατωτερότητας) αν ο Σαρκοζί, η Μέρκελ ή ο Μπαρόσο τούς τηλεφωνούν για να τους πουν τι πρέπει να κάνουν· δεν θα είναι εξαρτημένα από τα οικονομικά μας κατεστημένα και άρα δεν θα νιώθουν υποχρεωμένα να υποκύπτουν στα αιτήματά τους για κάθε λογής «διευκολύνσεις». Υπάρχουν τέτοια πρόσωπα;

Ανάγκη για ένα όνειρο

Η απάντηση στο προηγούμενο ερώτημα είναι: «Ναι!» *Ο νέος ηγέτης μας, όμως, πρέπει να μπορεί να ονειρευτεί και, όπως ο Μάρτιν Λούθερ Κινγκ,*

να έχει το θάρρος, τη φαντασία και τη ρητορική δεινότητα να μεταδώσει αυτό το όνειρο και στον λαό του.

Να κάνει τους συμπατριώτες του περήφανους που είναι Έλληνες. Να αναζωπυρώσει την πίστη τους στον Θεό τους, αλλά, συγχρόνως, να τους διδάξει και εκείνο το είδος ανεκτικότητας που δίνει δύναμη σε ένα ενωμένο έθνος και συνάδει με τη νομική μας αντίληψη περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως αυτή εκφράζεται και εφαρμόζεται από το δίκαιό μας. Δεν μπορούμε να πούμε στις άλλες χώρες πώς να κυβερνώνται· οφείλουμε όμως να εξασφαλίσουμε την εντιμότητα, την αποτελεσματικότητα και τη δίκαιη διακυβέρνηση της χώρας μας.

Θα πουν μερικοί: ο Μαρκεζίνης τρέφει αυταπάτες.

Θα τους απαντούσα: αν ο ηγέτης έχει πίστη, αν είναι αποδεδειγμένα ανεπηρέαστος και ανεξάρτητος από αμφίβολης εντιμότητας επιχειρηματίες και ξένους πολιτικούς, και αν μπορεί επιπλέον να εμπνεύσει έναν νέο στόχο στους Έλληνες και να τους κάνει να πιστέψουν σε αυτόν, τότε, ναι, μπορεί να τα καταφέρει.

Και θα τα καταφέρει, εφόσον συνεργαστεί με ανθρώπους τους οποίους θα επιλέξει με βάση την αξία τους, και όχι κομματικά κριτήρια.

Θα τα καταφέρει, εφόσον αρχίσει τη διακυβέρνησή του αποκαθιστώντας πάραυτα τις οικονομικές αδικίες που έχουν υποστεί οι πιο αδύναμοι, οι πιο φτωχοί, οι πιο περιθωριοποιημένοι, οι ξεχασμένοι συνταξιούχοι, οι απόκληροι.

Θα τα καταφέρει, εφόσον πείσει τους πλουσίους (και στην Ελλάδα έχουμε πολλούς!) να δώσουν τη βοήθειά τους σε αυτήν τη φάση έντονης ανάγκης, και εφόσον, ως αντάλλαγμα, θέσει σε ισχύ ένα φορολογικό καθεστώς που θα τους προσφέρει κίνητρα αλλά και σταθερότητα φορολογικής ρύθμισης για να κάνουν εκ νέου επενδύσεις στην Ελλάδα.

Τέλος, θα τα καταφέρει εφόσον προσελκύσει νέους φίλους από το εξωτερικό, μέχρις ότου οι παλιοί φίλοι λογικευθούν και ξαναφερθούν στη

χώρα μας με αξιοπρέπεια και σεβασμό. Αυτό το προτείνω από καιρό, αλλά πρέπει να γίνει αμέσως!

Η ισοκατανομή θυσιών σηματοδοτεί τον νέο δρόμο προς την κοινωνική συνοχή

Η συντριπτική αδικία των μέτρων που ελήφθησαν κατά τα τελευταία δύο χρόνια επιδεινώθηκε από το γεγονός ότι τα μέτρα αυτά εφαρμόστηκαν οριζόντια, δηλαδή *τυφλά*. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να γίνει άμεση *αποκατάσταση των μεγαλύτερων αδικιών που διαπράχθηκαν με αυτόν τον τρόπο*.

Όπως για πολλά άλλα πράγματα, έτσι και στην προκειμένη περίπτωση θα χρειαστούν χρήματα. Δεδομένου όμως ότι το σενάριο που προβλέπω θα εκτυλιχθεί κατά πάσαν πιθανότητα εκτός ευρώ –*εξαιτίας της καταστροφικής πολιτικής των αρχικών και των νεότερων «μνημονιακών»*, και όχι γιατί επιθυμούν κάτι τέτοιο οι «*αντιμνημονιακοί*»– είναι πια καιρός να αρχίσουμε να σκεφτόμαστε *σοβαρά πως θα αντιμετωπίσουμε αυτό το τρομακτικό ενδεχόμενο*.

Όπως πάντα, το πρώτο βήμα είναι να κοιτάξουμε κατάματα τον κίνδυνο και να ειδοποιήσουμε χωρίς περιστροφές τους συμπατριώτες μας για το τι πρέπει να γίνει. Αν αποδεχθούν τη διάγνωση της ασθένειας και τη συνταγή για τη θεραπεία, τα μέτρα θα ληφθούν κατόπιν συναίνεσης, και όχι επιβολής. *Αν, πάλι, οι συμπολίτες μας δεν συμφωνούν, θα πρέπει να πάνε σε άλλο γιατρό, αναζητώντας άλλη θεραπεία. Και στις δύο περιπτώσεις, όμως, η απόφαση θα είναι δική τους, και όχι των ξένων!*

Η θεραπεία που προτείνω, λοιπόν, στηρίζεται στην ιδέα ενός νέου *κοινωνικού συμβολαίου*, το οποίο όλοι οι πολίτες –δεν αναφέρομαι καν στους εξ ορισμού εγωκεντρικούς πολιτικούς– πρέπει να δεχθούν, έστω και αν δεν τους ικανοποιεί όλους εκατό τοις εκατό.

Κάτι τέτοιο όμως μπορεί να γίνει εφόσον όλοι πάρουμε κάτι και δώσουμε κάτι: βασιλείς και στρατιώτες, πλούσιοι ή πένητες, εργοδότες ή εργαζόμενοι, συνδικαλιστές ή απλά μέλη συνδικάτων, αστυνόμοι και διαδηλωτές – όλοι πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι έχουν συμφέρον να επιτύχει αυτή η προσπάθεια. Σε αυτή την υπαρξιακή μάχη, πρέπει να ερωτηθούν οι πάντες, ακόμη και οι νομοταγείς αναρχικοί, και, ει δυνατόν, να συμφωνήσουν!

Έτσι, η άμεση λήψη των μετρών που ανέφερα ενδεικτικά πρέπει να συνδυαστεί με:

(α) τη συνειδητή απόφαση όλων των Ελλήνων πολιτών να μην προβαίνουν σε απεργιακές κινητοποιήσεις και διαμαρτυρίες επί ένα ορισμένο διάστημα, ώστε να μπορέσουν τα νέα μέτρα να τελεσφορήσουν·

(β) την προθυμία των πιο ευκατάστατων πολιτών να προστατεύσουν από τον οικονομικό πόνο τούς λιγότερο τυχερούς·

(γ) την απόφαση των εργαζομένων και των συνδικάτων τους –που οφείλουν να απελευθερωθούν από τις κομματικές κηδεμονίες– να επιτρέψουν την αναδόμηση του κράτους, να δουλέψουν συνειδητά για τη συλλογή των φόρων, να συμπράξουν με κάθε τρόπο στη μείωση της γραφειοκρατίας προκειμένου η χώρα να προσελκύσει νέες επενδύσεις.

Όλα αυτά πρέπει να γίνουν με απώτερο σκοπό να επανέλθουμε σε ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς και, επιπλέον, να πείσουμε τους ξένους ότι έχει γίνει μια πραγματικά νέα αρχή, η οποία, αργά, κοπιαστικά αλλά με βεβαιότητα, θα επαναφέρει τη χώρα μας σε θέση οικονομικής ανταγωνιστικότητας.

Αυτή η αναδόμηση πιθανότατα θα απαιτήσει τη συνέχιση της εξυγίανσης και της σμίκρυνσης του δημόσιου τομέα, αλλά και την απόλυση όσων δεν εργάζονται επειδή οφείλουν τις θέσεις τους αποκλειστικά και μόνο σε κομματικούς διορισμούς και εξυπηρετήσεις.

Επειδή αυτά τα μέτρα δεν θα είναι εύκολα, θα πρέπει να ληφθούν κατά «έξυπνο» τρόπο, που σκοπό θα έχει να μετριάσει των πόνο των πολιτών που θα τα υποστούν. *Να αποφευχθούν, όμως, ΔΕΝ είναι δυνατόν.* Πιστεύω, ωστόσο, ότι θα γίνουν αποδεκτές οι σχετικές αποφάσεις από τους περισσότερους από εμάς, ιδίως εάν εφαρμοστούν *αφού* πρώτα αποκατασταθούν διάφορες κατάφωρες αδικίες – π.χ. αφού οι διαπιστωμένοι μεγαλοοφείλετες του δημοσίου *υποχρεωθούν* να πληρώσουν τους τεράστιους φόρους που οφείλουν.

Θα μου πείτε: «Κλείνει έτσι η μαύρη τρύπα των εσόδων;» Η απάντηση είναι: «Όχι, βεβαίως». Εντούτοις, μια τέτοια κίνηση θα καθιστούσε πιο εύκολη την εφαρμογή της λιτότητας, γιατί θα έπειθε τους θιγόμενους πολίτες ότι δεν θα μπαίνουν πάντα οι ίδιοι στο στόχαστρο για να προφυλάξουν τους πολυπροστατευμένους τραπεζίτες, ξένους και δικούς μας, οι οποίοι τον τελευταίο καιρό έχουν γίνει τα «αγαπημένα παιδιά» του κράτους!

Επανερχομαι λοιπόν στην απόλυτη ανάγκη για μια ευρεία συναίνεση –και όχι για έξωθεν επιβεβλημένες υποχρεώσεις–, βασισμένη στην ισοκατανομή των βαρών, προκειμένου να βεβαιωθούμε ότι θα αποφευχθούν οι εσωτερικές κοινωνικές αναταραχές και θα μειωθούν, όσο το δυνατόν περισσότερο, οι σοβαροί κίνδυνοι του πληθωρισμού που συνοδεύουν κάθε υποτίμηση του εγχώριου νομίσματος και πηγάζουν από την πίεση να αναπληρωθούν αμέσως οι απώλειες από την υποτίμηση.

Εν ολίγοις, έμφαση πρέπει να δοθεί όχι μόνο στην αποκατάσταση αδικιών αλλά και στη συγκράτηση των τιμών και στη δημιουργία όλων εκείνων των θεμελίων που θα πείσουν τους απλήρωτους πιστωτές μας –διότι θα έχουμε πολλούς ξένους που θα υπάγονται σε αυτή την κατηγορία, μια και δεν μπορούμε να συνεχίσουμε να ζούμε χωρίς να αποτινάξουμε το

χρέος μας— ότι μια μέρα θα είμαστε και πάλι αρκετά ελκυστικοί ώστε να σκεφτούν την πιθανότητα νέων επενδύσεων στη χώρα μας.

Η τελευταία αυτή δήλωση δεν είναι θεωρητική· βασίζεται στην πραγματικότητα· την πραγματικότητα ότι οι αγορές ξεχνούν εύκολα εφόσον τους αποδείξεις ότι η οικονομία σου έχει αρχίσει να ανακάμπει.

Και όλα αυτά θα πρέπει να στηριχθούν από μια νέα εξωτερική πολιτική που θα εκμεταλλευθεί τους αναξιοποίητους φυσικούς πόρους μας και θα προσελκύσει ξένα συμφέροντα, τα οποία μέχρι τώρα δεν μας επέτρεπε καν να σκεφτούμε η εξάρτησή μας από κάποιους άλλους «φίλους».

Είναι εφικτά όλα αυτά;

Η αναγέννηση του Φοίνικα μέσα από τις στάχτες του συμβαίνει μόνο στη μυθολογία. Είμαστε όμως τόσο βαθιά μέσα στα «σκατά» –δυστυχώς, μόνο η λαϊκή γλώσσα μπορεί να εκφράσει με ακρίβεια την εικόνα της σημερινής κατάστασης–, είμαστε τόσο απομονωμένοι από τους φίλους μας, τόσο στερημένοι από έντιμους και εμπνευσμένους ηγέτες, ώστε θα ήταν ό,τι χειρότερο να επικεντρωθούμε σε μύθους και να ελπίζουμε ότι θα βρούμε κάποιον τρόπο για να τους κάνουμε πραγματικότητα.

Μπορούν να επιτύχουν οι προτάσεις μου; Ναι! Με δυσκολίες, αναμφίβολα, τεράστιες θυσίες, αλλά και *πλήρη αυτοπειθαρχία*. Όλα αυτά είναι αναγκαία γιατί οι συμπατριώτες μου πρέπει να καταλάβουν ότι, όπως είναι υπερβολικές οι απειλές περί ακαριαίου θανάτου σε περίπτωση που βγούμε από το ευρώ, έτσι δεν ευσταθεί διόλου και η άποψη ότι γυρίζοντας στη δραχμή θα γίνουμε «κύριοι του οίκου μας». Η πραγματική απάντηση είναι ότι, μόνον αν δείξουμε μέγιστη αυτοσυγκράτηση και πειθαρχία, μπορεί να ισχύσει και να διαρκέσει κάτι τέτοιο!

Θα σταθούμε, οι Έλληνες, στο ύψος της πρόκλησης; Το ζήτημα μάλλον είναι: έχουμε εναλλακτική λύση;

Τι ακριβώς μας προσφέρουν ο κ. Παπαδήμος και οι πολιτικοί αρχηγοί μας: μακροχρόνια υποτέλεια στην Ευρώπη; De facto μεθόδους που θα απορροφούν όλα τα χρήματα που θα κερδίζουμε, ώστε να πληρώνουμε, πρώτα και υποχρεωτικά, τους ξένους τραπεζίτες για τα δανεικά τους;

Ή μήπως η τυφλή υπακοή (και όχι η φιλία) προς τους Αμερικανούς θα μας βοηθήσει, τη στιγμή που αυτοί στηρίζουν τόσο απροκάλυπτα τις τουρκικές πιέσεις εναντίον μας;

Επιπλέον, η καταφυγή στον νεοσυντηρητισμό, η οποία θα κάνει τους πλούσιους πλουσιότερους και τους φτωχούς φτωχότερους, δεν είναι επ' ουδενί λόγω προτιμότερη από την επιλογή ενός μοντέλου αγοράς με κίνητρα που θα επιτρέπουν μεν την κερδοφορία αλλά θα προϋποθέτουν και έναν σημαντικό βαθμό κοινωνικής ευθύνης και υποχρεώσεων εκ μέρους των ευπόρων.

Εν ολίγοις, απαιτείται ισορροπία: ισορροπία μέσω της κοινής προσπάθειας. Ισορροπία που θα στηρίζεται στο κοινωνικό συμβόλαιο, το οποίο όλα τα μέλη της κοινωνίας θα αναλάβουν να τηρήσουν μέχρις ότου, έπειτα από μια περίοδο κακουχίας δύο ή και τριών ετών, ξαναβγούμε από το σκοτάδι.

Συμπύκνωσα πολλές ιδέες μέσα σε πολύ λίγο χώρο. Γι' αυτόν τον λόγο, κάποιοι αναγνώστες μπορεί να νιώσουν αμφιβολίες για τις προτάσεις μου. Αμφιβολίες για το αν οι Έλληνες είναι καν σε θέση να επιχειρήσουν ένα θαύμα...

Απευθύνομαι όμως σε όλους όσοι θεωρούν *ανυπόφορη* τη σημερινή κατάσταση και πιστεύουν ότι τα πράγματα διαρκώς χειροτερεύουν. Προς χάριν αυτών, και μόνον, θα παραφράσω την κατακλείδα του *Μανιφέστου* του Μαρξ και του Ένγκελς:

Έλληνες, ενωθείτε! Δεν έχετε να χάσετε παρά τις αλυσίδες σας. Αλλά μπορείτε να κερδίσετε τον κόσμο!

Η πολιτική θεωρία του Μαρξ, του μεγάλου αυτού στοχαστή, δεν ευοδώθηκε λόγω της οικονομικής ευημερίας που προκάλεσε η βιομηχανική επανάσταση. Ωστόσο, η προπαρατεθείσα κατακλείδα αποτελεί και σήμερα σημαντική πηγή έμπνευσης ακριβώς επειδή παραμένει απολύτως συναφής με την εποχή μας.

Δεν έχουμε άλλη επιλογή, δεδομένου ότι το μόνο που κάνει σήμερα ο κ. Παπαδήμος είναι να μας μεταφέρει τις εντολές άλλων! Ακόμη και την περιβόητη λιτότητα που απαιτούν οι δανειστές μας οι υπουργοί του δεν έχουν ακόμη αρχίσει να την εφαρμόζουν στα σοβαρά.

Η Αριστερά, παρότι δεν ευθύνεται για το σημερινό χάος, μοιάζει ακόμη βυθισμένη στον ταξικό πόλεμο του παρελθόντος, αδυνατώντας να προβάλει ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα διακυβέρνησης, πέραν μιας πολιτικής που στηρίζεται στη (α) συνεχή άρνηση και (β) στις συνεχείς κινητοποιήσεις στους δρόμους. Και, σαν να μην έφτανε αυτό, οι δυνάμεις της είναι περισσότερο διχασμένες από ποτέ άλλοτε στο παρελθόν και, ως εκ τούτου, αδυνατούν να διαμορφώσουν μια πειστική εναλλακτική λύση.

Είμαστε άραγε αρκετά απελπισμένοι ώστε να δοκιμάσουμε επιτέλους τη λύση της κοινωνικής συνεργασίας και αρκετά τολμηροί ώστε να ωφεληθούμε από τους καρπούς της; Ο χρόνος θα το δείξει. Προσωπικά, με το παρόν κείμενο, σκοπό έχω να παρουσιάσω μια γενική σύνοψη της μόνης θεραπείας που θεωρώ ότι μπορεί να μας σώσει. *Διότι η θεραπεία αυτή είναι διαχρονική, τόσο λόγω της ορθότητας της βασικής της αρχής –της ισότητας προσπαθειών– όσο και λόγω της απόστασής της από τις παροδικές μόδες που ενθαρρύνουν τους ανθρώπους να νομίζουν ότι μπορούν να αποκτήσουν κάτι χωρίς να δώσουν κάτι.*

Η ζωή όμως στηρίζεται στο «πάρε-δώσε». Το ίδιο το Ευαγγέλιο βλέπει ακόμη και τη δωρεά ως αμοιβαία σύμβαση: «Δωρεάν ἐλάβετε», μας λέει, «δωρεάν δότε»!